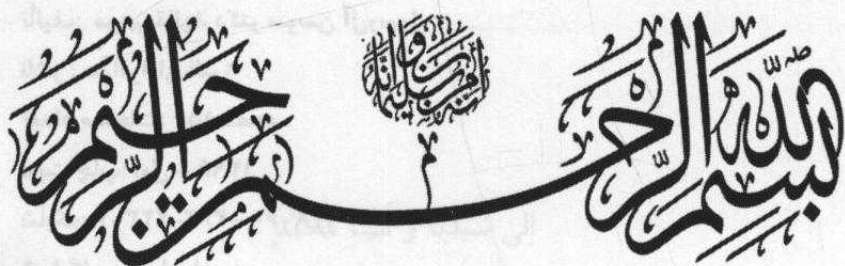

۱۵۷۸۹۶۷

اجل و زمان مرگ
در بیان قم آن و حدیث

نام مولفین

مریم بقالها

دکتر سوسن ال رسول

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان)

سرافرازان البیت

اجل و زمان مرگ در بیان قرآن و حدیث

✱ تألیف: مریم بقالها، دکتر سوسن آل رسول

✱ ناشر: سرافرازان البرز

✱ تعداد صفحات: ۱۵۴ صفحه

✱ نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

✱ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۲-۲۲۳-۴

✱ شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

✱ قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

کلیهٔ مقوق برای ناشر محفوظ است.

سرشناسه

: بقالها، مریم، ۱۳۴۴ -

عنوان و نام پد

: اجل و زمان مرگ در بیان قرآن و حدیث/ مولفین مریم بقالها ، سوسن آل رسول .

مشخصات نشر

: سرافرازان البرز، ۱۳۹۶ .

مشخصات ظاهری

: ۱۵ ص

شابک

: 978-600-3622-3-4

وضعیت فهرست نویسی

: فیا

موضوع

: مرگ -- جنبه‌های فانی

موضوع

: Death -- Qur'anic teaching

موضوع

: مرگ -- وقت -- جنبه‌های فانی

موضوع

: Death -- Time -- Qur'anic teaching

موضوع

: مرگ -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع

: Death -- Religious aspects -- Islam

موضوع

: زندگی پس از مرگ (اسلام) -- جنبه‌های قرآنی

موضوع

: Qur'anic teaching -- IslamFuture life

شناسه افزوده

: آل رسول، سوسن، ۱۳۴۱ -

رده بندی کنگره

: ۷۱۳۹۶ ب ۴ / BP۲۲۲/۲۲

رده بندی دیویی

: ۴۴/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی

: ۵۰۶۴۰۱۳

مرکز بخش: نمایشگاه و فروشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی خوارزمی

کرج - رجائی شهر - بلوار مؤذن شرقی - روبروی بانک ملی دانشگاه آزاد - پلاک ۳۲

تلفن: ۰۲۶-۳۴۴۲۱۵۹۵-۳۴۲۱۱۶۲۸-۳۴۲۱۰۸۱۵

WWW.ketabekharazmi.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
	فصل اول : مفهوم شناسی اجل
۳	۱-۱. مفهوم اجل
۱۱	۲-۱. تنوع صوری و کلمات قرین اجل
۱۴	۳-۱. متعلق های اجل در قرآن
۱۴	۱-۳-۱. اجل در امور حقیقی
۱۴	۲-۳-۱. اجل در امور اعتباری
۱۷	۴-۱. وجوه واژه اجل در قرآن
۱۷	۱-۴-۱. اجل انسان
۱۸	۲-۴-۱. اجل عذاب
۱۹	۳-۴-۱. اجل امور طبیعی مانند ماه و خورشید
۲۰	۴-۴-۱. اجل قرض
۲۲	۵-۴-۱. اجل منفعت
۲۳	۶-۴-۱. اجل ولادت
۲۴	۷-۴-۱. پایان عده طلاق
۲۷	۸-۴-۱. پایان عده وفات
۲۸	۹-۴-۱. بقا در دنیا

۲۹	۵-۱. نظایر واژه اجل در قرآن
۲۹	۵-۱-۱. موت
۳۰	۵-۱-۲. قضی
۳۱	۵-۱-۳. قدر معلوم
۳۲	۶-۱. واژگان متقابل اجل در قرآن
۳۲	۶-۱-۱. حیات
۳۳	۶-۱-۲. عذاب
۳۴	۶-۱-۳. استعجال، عذاب
	فصل پنجم: شناخت آیه ۲ سوره انعام
۳۷	۲-۱. آفرینش از گل
۴۰	۲-۱-۱. عمر معین انسانها
۴۴	۲-۱-۲. اجل حتمی و غیر قابل تغییر است
۴۹	۲-۲. بررسی سیاق آیه ۲ سوره انعام
۴۹	۲-۲-۱. هلاکت امتها و نابودی آنها بر اثر کفر و گناه
۵۲	۲-۲-۲. هلاکت فوری کافران در صورت نزول محسوس فرشتگان
۵۳	۲-۲-۳. کیفر کافران به دلیل استهزا پیامبر ﷺ
۵۴	۲-۳. بررسی آیات نظیر آیه ۲ سوره انعام
۵۵	۲-۳-۱. مدت زندگی انسانها مطابق قضای الهی
۶۲	۲-۳-۲. مرگ انسانها براساس قضای الهی
۷۲	۲-۳-۳. انواع قضا

۷۳ ۱-۳-۲. قضای حتمی

۷۷ ۲-۳-۲. قضای غیر حتمی

۷۷ ۱-۲-۳-۲. بداء نمایشی از قضای غیر حتمی

فصل سوم : اقسام اجل در قرآن کریم

۸۱ ۱-۳. اجل مسمی و حتمی

۸۵ ۱-۱-۳. اجل انسان

۸۷ ۲-۱-۳. اجل ایشانها

۹۲ ۱-۲-۱-۳. اختیار نبودن اجل امتهما

۹۸ ۲-۲-۱-۳. نمونه هایی از جر ادنها

۱۰۴ ۳-۱-۳. اجل پدیده های چهار

۱۰۵ ۱-۳-۱-۳. برپایی آسمانها و زمین تا اجل تعیین شده

۱۰۷ ۲-۳-۱-۳. اجل خورشید و ماه

۱۱۲ ۳-۳-۱-۳. برپایی قیامت و سر رسیدن اجل دنیا

۱۱۵ ۲-۳. اجل معلق و غیر حتمی

۱۱۶ ۱-۲-۳. اجل معلق

۱۱۷ ۲-۲-۳. بداء و آیات محو و اثبات در عقیده شیعه

۱۲۱ ۳-۲-۳. منشاء اجل

۱۲۶ ۴-۲-۳. زمینه های تأخیر اجل معلق

۱۲۶ ۱-۴-۲-۳. اجابت دعوت الهی

۱۲۸ ۲-۴-۲-۳. اطاعت از پیامبر و تقوا و عبادت

۱۳۰	۳-۲-۴-۳. دعا
۱۳۲	۳-۲-۴-۴. استغفار از گناه
۱۳۳	۳-۲-۴-۵. صدقه دادن
۱۳۶	۳-۲-۴-۶. صلۀ رحم
۱۳۸	۳-۲-۴-۷. نیکی به پدر و مادر
۱۴۰	۳-۲-۵. حکمت معلق بودن اجل
۱۴۳	فهرست ج ۱ اول
۱۴۹	فهرست منابع

مقدمه

پیشینه شناخت معنای اجل را باید در مباحث قضا و قدر، بداء و سرنوشت جستجو کرد. با مراجعه به تاریخ اندیشه بشری می بینیم، یکی از مسائلی که پیوسته مورد توجه بوده، این است که آیا مور جهان، طبق یک برنامه و طرح قبلی غیر قابل تغییر و تخلف صورت می گیرد یا نه؟ و با قبول حکم ای قدرتی نامرئی و بی نهایت مقتدر بر تمام وقایع عالم آیا آنچه در زمان گذشته و حال و آینده صورت می پذیرد، معین و قطعی شده است و انسان مقهور و مجبور به دنیا می آید و از دنیا می رود؟ یا اینکه انسان به عنوان یکی از موجودات این جهان، بر مقدرات خویش، و حتی ر صرا و عرض عمر خود مسلط است و می تواند با انجام کارهایی آن را تغییر دهد؟

ازمهم ترین و بزرگ ترین چالش های فراروی انسان از ابتدای تاریخ تا کنون، مسأله مرگ و زندگی بوده است. و به دلیل عظمت و پرحرف بودن ویا ناگزیر بودن مرگ، این موضوع نه تنها افکار متفکران و اندیشمندان، بلکه توجه همه افراد را به خود جلب کرده است. یکی از معضلات اعتقادی در میان توده مردم، مسئله اجل است. در مورد اجل گفته می شود که خداوند در ازل عمر هر انسان و زمان مرگ او را معین کرد. و در لحظه مرگ هر جا باشد بدون هیچ تجدید نظر و استثنایی خواهد مرد. این گونه عقاید نه تنها در ذهن عوام مردم، بلکه در ذهن افراد تحصیل کرده هم رسوخ کرده، به گونه ای که مخالف این عقیده را بی اعتقاد می دانند و تمام اتفاقات زندگی را با یک جمله که این قسمت از جانب خدا بوده، توجیه می نمایند.

آنچه از شواهد امر بر می آید در زمان طلوع اسلام و نزول قرآن، فهم آیات مربوط به قضا و قدر، بداء و سرنوشت و اجل، برای مردم آن عصر با حضور پیامبر رحمت ﷺ مشکلی نداشته

است. ولی پس از ارتحال آن حضرت و پدید آمدن اختلاف عقاید و مباحث کلامی، مسئله سرنوشت و قضا و قدر که امروزه از مسائل بسیار مهم و اساسی کلام و فلسفه به شمار می رود، در قرن اول هجری در میان متفکران اسلامی مطرح شد و نظرات متفاوتی در این زمینه مطرح شد.

واژه ی اجل در قرآن کریم ۵۶ بار مطرح شده است که با مفاهیمی چون کتاب و سرنوشت و پرونده اعمال انسان، لوح محفوظ، ام الکتاب و کتاب مکنون الهی، هم چنین محو و اثبات تقدیرات و مسأله بداء و ارتباط تنگاتنگی دارد. طبق آیه دوم سوره انعام اجل به دو قسم اجل مسمی و غیر مسمی تقسیم می شود که با توجه به سایر آیات و روایات بالا جمال متوجه می شویم تغییر در اجل معلق و تأخیر در آن نیازمند زمینه ها و بسترهایی است که انسان با اعمال و رفتارش بدان شکل می بخشد. این بحث رابطه معناداری با مسائل اخلاقی و حالات درونی انسان دارد. لذا آشنایی دقیق به جایگاه مفهوم اجل در قرآن و روایات می تواند بایی از معارف الهی و بر انسان بگشاید و بسیاری از سوالات او را پاسخگو باشد. معارفی که اگر به باور و یقین برسند حول شگرف در سیر تکاملی انسان دارند.